

Preventie- en handhavingsplan Alcohol

2024 - 2027

Inhoudsopgave.

Inleiding & leeswijzer	3	3	Ambitie en doelstellingen	22
1 Alcohol in Zeist	6	3.1	Ambitie	23
1.1 De schadelijkheid van alcohol	7	3.2	Doelstellingen alcoholgebruik	23
1.2 Alcoholgebruik onder scholieren	8	3.3	Doelstellingen verbeterde naleving	25
1.3 Alcoholgebruik onder jongvolwassenen	10	3.4	Aansluiten op doelstellingen van Sport- en Preventieakkoord Zeist	25
1.4 Naleving	11	4	Activiteiten	26
1.5 Evaluatie Preventie- en handhavingsplan 2014-2018	12	4.1	Regelgeving	27
1.6 Informatie van samenwerkingspartners	13	4.2	Toezicht en handhaving	29
1.7 Samenvatting	15	4.3	Educatie en communicatie	33
2 Uitgangspunten voor beleid	18	4.4	Verbinding preventie en handhaving: maatregelenmatrix	37
2.1 Community building	19	5	Samenwerking, uitvoering en evaluatie	40
2.2 Omgevingsbenadering	19	5.1	Samenwerking met externe partners	41
2.3 Integrale beleidsvisie	19	5.2	Organisatie en uitvoering	41
2.4 Aansluiten bij de praktijk in Zeist	20	5.3	Evaluatie	43
			Bijlage 1. Schenktijden Zeist	44
			Literatuur en bronnen	45

Inleiding.

Met dit Preventie- en handavingsplan geven wij invulling aan een belangrijke wettelijke taak (artikel 43a) in de uitvoering van de Alcoholwet. De Alcoholwet is een bijzondere wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken regelt en onze jeugd beschermt tegen de negatieve effecten van alcohol op gezondheid en veiligheid. Een van de verplichtingen die de wet oplegt is het opstellen van een preventie- en handavingsplan, met name gericht op jongeren. In het plan moeten de doelstellingen, de activiteiten op het gebied van preventie en handaving en te behalen resultaten neergelegd worden.

Nationaal Preventieakkoord Alcohol, GALA en lokaal gezondheidsbeleid

In het Preventie- en handavingsplan sluiten wij zoveel als mogelijk aan op de doelstellingen van het [Nationaal Preventieakkoord \(NPA\)](#) en het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#).

In het Nationaal Preventieakkoord, dat in 2018 door meer dan 70 partijen is afgesloten, is preventie van problematisch alcoholgebruik een van de drie speerpunten, naast preventie van roken en overgewicht.¹ Een veelheid aan organisaties en maatschappelijke partners waaronder gemeenten, sportorganisaties, de horecabranche en onderwijsinstellingen verbond zich met het NPA. Samen werken zij aan het terugdringen van problematisch alcoholgebruik in 2040.

¹ Voor een verklaring van begrippen: zie volgende pagina

Voor jongeren onder de 18 jaar zijn specifieke doelstellingen opgenomen. Zo moet het aantal 12-17-jarigen dat ooit gedronken heeft, afnemen van 45% naar 25% in 2040 (Nationaal Preventieakkoord, 2020). Uiteindelijk is het doel om te komen tot 0% alcoholgebruik onder de 18 jaar en een naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers van 100%.

In het GALA, dat in 2023 is afgesloten tussen de VNG, GGD-GHOR, de zorgverzekeraars en VWS, zijn eveneens speerpunten met betrekking tot alcoholpreventie opgenomen: het voorkomen van middelengebruik onder jongeren en het verbeteren van het toezicht op de naleving van leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol.

De gemeente Zeist ondersteunt de doelstellingen van het NPA en het GALA. Met het Preventie- en handavingsplan Alcohol zetten we activiteiten in gang die ons dichterbij het realiseren van deze doelstellingen.

De Alcoholwet beperkt de beschikbaarheid en regelt een verantwoorde verstrekking

Het beperken van de beschikbaarheid van alcohol is één van de meest effectieve maatregelen om alcoholgebruik te verminderen en de daaraan gerelateerde schade te voorkomen (Babor e.a., 2010; Burton e.a., 2017). De [Alcoholwet](#) is een wet die de beschikbaarheid van alcohol reguleert. Daarnaast richt de Alcoholwet zich op verantwoorde verstrekking.

De Alcoholwet heeft als doel om schadelijke gevolgen van alcoholgebruik tegen te gaan en alcohol gerelateerde overlast terug te dringen. De wet valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet. Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet is sinds 2013 decentraal belegd en daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Samenwerken aan het Preventie- en handhavingsplan

Dit Preventie- en handhavingsplan is tot stand gekomen met inbreng en advies van verschillende partners binnen en buiten de gemeentelijke organisatie op de domeinen gezondheid, jeugd, welzijn, sport, veiligheid, horeca, toezicht en handhaving. Samen met deze en andere partijen werken we de komende jaren aan de uitvoering van het plan. Wij hebben als gemeente een coördinerende en deels uitvoerende rol. Meer hierover is te lezen in hoofdstuk 5 van dit plan.

Leeswijzer.

Dit plan begint hierna, in hoofdstuk 1, met een probleemanalyse. De probleemanalyse laat zien welke vraagstukken er liggen in Zeist met betrekking tot alcohol. In hoofdstuk 2 zijn op basis daarvan de ambities en doelstellingen geformuleerd en in hoofdstuk 3 de uitgangspunten bij de beleidskeuzes. In hoofdstuk 4 staan de activiteiten beschreven die gaan bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen en die samen met onze samenwerkingspartners worden uitgewerkt in jaarlijkse plannen voor de uitvoering. Hoofdstuk 5 gaat tenslotte in op de samenwerking en beschrijft hoe we de ontwikkelingen monitoren en evalueren.

Alcohol in Zeist

1

1 Alcohol in Zeist.

Dit hoofdstuk beschrijft de stand van zaken met betrekking tot alcoholgebruik onder jongeren. Werken op basis van cijfermatige en andere data over gebruik en naleving van de wet- en regelgeving zorgt er immers voor dat wij mensen en middelen doelmatig kunnen inzetten. Een van de aandachtspunten in de probleem-analyse is de evaluatie van het Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2014-2018.

1.1 De schadelijkheid van alcohol

Het is niet zonder reden dat wij onze jeugdige inwoners willen beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Deze kennis is nog niet bij iedereen goed bekend (Schouten e.a., 2020). Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen (Expertisecentrum Alcohol, 2023). De mate van schade is grotendeels dosis gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker. Zwaar drinken is gerelateerd aan een hoger risico op acute schade door alcohol, zoals alcoholvergiftiging en verkeersongevallen, en geeft een verhoogde kans op hersenschade. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op

verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijk gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressie, angstklachten en suïcide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme worden vaak onder invloed van alcohol gepleegd. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven.

Voor jongeren zijn de risico's van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen (Expertisecentrum Alcohol, 2023). Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger – zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan – maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling (die tot het 24e jaar doorloopt) en een grotere kans op verslavingsproblemen. Agressief, asociaal en delinquent gedrag komt bovendien vaker voor bij jongeren die drinken dan bij hun niet drinkende leeftijdgenoten. Bij jongvolwassenen kunnen (de gevolgen van) alcoholgebruik verder leiden tot kort- en langduriger (werk)verzuim, studievertraging, afname van de studieprestaties en studie-uitval.

Verklaring van begrippen

Problematisch alcoholgebruik

Al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar, drinken door zwangere vrouwen, overmatig drinken, zwaar drinken, regelmatig bingedrinken, een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

Bingedrinken

Minstens één keer per maand ten minste vijf glazen alcohol drinken bij één gelegenheid.

Zwaar drinken

Minstens één keer per week ten minste vier glazen (vrouwen) of zes glazen (mannen) alcohol op één dag drinken.

Overmatig drinken

Het drinken van meer dan 21 glazen per week (mannen) of meer dan 14 glazen per week (vrouwen).

1.2 Alcoholgebruik onder scholieren

Het alcoholgebruik onder scholieren in onze gemeente wordt gemeten aan de hand van de vierjaarlijks GGD Gezondheidsmonitor Jeugd. De monitor geeft inzicht in onder meer de leeftijd van kinderen die onder de 18 drinken, mate van binge drinken, en de rol van ouders. De recentste cijfers voor de gemeente Zeist en de vergelijking met regionale en landelijke cijfers komen uit 2021 (GGDrU en volksgezondheidszorg.nl). Deze monitor is in coronatijd afgenomen.

- Het aantal scholieren van 13-17 jaar in Zeist dat in 2021 in de laatste vier weken (voorafgaand aan het onderzoek) heeft gedronken ligt op 30% (in de regio 24,6% en landelijk 27,8%).
- Het totaal aantal scholieren van 13-17 jaar in Zeist dat gebinged heeft de laatste vier weken is 18% (in de regio 17%, landelijk 20,8%).
- Van de scholieren van 13-17 jaar in Zeist die aangaven de laatste vier weken gedronken te hebben, heeft 62% ook gebinged (in de regio 65% en landelijk 74%).

Alcohol en opvoeding

Hoewel de invloed van leeftijdgenoten en vrienden (ook wel peers genoemd) op het gedrag toeneemt naarmate kinderen ouder worden, blijven ouders invloed houden op het drinkgedrag van hun opgroeiende kind (Engels e.a, 2013). Zij doen dat expliciet door de regels die ze stellen maar ook impliciet, bijvoorbeeld via hun houding ten opzichte van alcohol of door hun eigen drinkgewoonten. Ouders die zelf veel

drinken, zijn toleranter ten aanzien van alcoholgebruik bij hun kinderen. Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd voortgezet onderwijs (2021) blijkt dat 41% van de ouders in Zeist het drinken door hun kind niet afkeurt. Dit is lager dan het regionaal gemiddelde van 45%.

Ontwikkelingen 2011-2021

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling zien door de jaren heen, van zowel het drinken door minderjarige scholieren als de houding van ouders. De streefcijfers uit het vorige Preventie- en handhavingsplan Alcohol (2014-2018) zijn er in opgenomen.

Uit de cijfers is op te maken dat Zeist tot en met 2019 op de goede weg was, behalve wat betreft het binge drinken onder drinkende jongeren; in die (hoge) cijfers is niets veranderd tussen 2011 en 2019. Ook landelijk is het binge drinken sinds 2015 niet afgenomen (Rombouts e.a., 2020). Daarna gooide corona roet in het eten, alle cijfers verslechterden in het onderzoek van 2021. Deze trend is ook landelijk waarneembaar. Alleen bleef het binge drinken onder de drinkende scholieren landelijk stabiel en nam het in Zeist in deze periode juist af.

Alcohol drinken door scholieren klas 2 en 4 en de houding van ouders in Zeist	2011 ²	2015 ³	2018		
			Streefcijfer PHP Zeist 2014-2018	2018 ⁴	2021 ⁵
Laatste 4 weken alcohol gedronken – percentage van totaal aantal scholieren	38%	25%	20%	22%	30%
Bingedrinken laatste 4 weken – percentage van het totaal aantal scholieren	27%	17%	15%	15%	18%
Bingedrinken – het percentage van de drinkende jongeren dat doet aan bingedrinken	71%	70%	35%	70%	62%
Ouders (van kinderen die alcohol drinken) die het drinken van alcohol door hun kind niet afkeuren	42%	47%	30%	35%	41%

² Cijfers uit Preventie- en handhavingsplan gemeente Zeist 2014-2018)

³ Cijfers uit Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs

⁴ Cijfers uit Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs

⁵ Cijfers uit Gezondheidsmonitor jeugd voortgezet onderwijs (corona-editie)

1.3 Alcoholgebruik onder jongvolwassenen

Uit landelijke cijfers valt op dat, gekeken naar de totale volwassen bevolking, schadelijk gebruik van alcohol het meest voorkomt in de leeftijdsgroep 20-29 jaar (NDM, 2022, peiljaar 2020). De meerderheid van mbo- en hbo-studenten drinkt en ruim 70 procent doet dat regelmatig (van Dorsseleer e.a., 2020). Van degenen die drinken drinkt 19 procent gemiddeld meer dan 10 glazen alcohol op een weekenddag. Jongvolwassenen die regelmatig uitgaan, drinken op een uitgaansavond ruim 12 glazen, terwijl zij op andere dagen dat zij alcohol drinken zo'n drie glazen consumeren (Monshouwer e.a. 2021).

Het alcoholgebruik onder 16- tot en met 25-jarige jongvolwassenen in onze gemeente is (voor het eerst als aparte groep) in kaart gebracht door middel van de Corona Gezondheidsmonitor jongvolwassenen in 2022. Hieruit blijkt dat 45% van de jongvolwassenen zich houdt aan de richtlijn van de Gezondheidsraad om niet te drinken, of niet meer dan één glas per dag. Bijna 15% van de jongvolwassenen is volgens de cijfers juist een zware drinker. Ruim een vijfde van de jongeren zegt (veel) meer alcohol te zijn gaan drinken in vergelijking met de pré-coronatijd, terwijl ruim twee vijfde juist (veel) minder alcohol is gaan drinken vergeleken met voor de coronatijd. Slechts een klein percentage (6%) zegt zijn/haar drankgebruik te willen minderen.

Zie voor een overzicht hiervan ook onderstaande tabel.

Jongvolwassenen & alcohol (2022)	Gemeente Zeist
Laatste 4 weken alcohol gedronken	*72%
Drinkt niet of max 1 glas per dag	*45%
5 of meer drankjes alcohol gedronken op 1 dag in de laatste 4 weken (bingedrinken)	**45%
Zware drinker (minstens 1x/w 6 (m) dan wel 4 (v) glazen of meer per dag)	*14%
Vrienden vinden het normaal om 10 glazen op één dag of avond te drinken	*30%
Drinkt (veel) meer vergeleken met voor de coronatijd	**21%
Drinkt (veel) minder alcohol vergeleken met voor de coronatijd	**41%
Zou minder alcohol willen drinken	**6%

* Cijfers uit Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (Zeist 2022)

** Gezondheidsonderzoek jongvolwassenen (16 t/m 25 jaar) 2021

1.4 Naleving

Leeftijdsgrens

Met nalevingsonderzoek wordt onderzocht in hoeverre de leeftijds-grens voor alcohol wordt nageleefd door de verschillende alcoholverstrekkers.

Landelijk

Als minderjarigen aan drank willen komen is dat nog steeds gemakkelijk in Nederland. Tussen 2018 (37,7%) en 2020 (37,9%) is de totale naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop niet veranderd (Bureau Objectief, 2022). Bij de afzonderlijke verkooppunten zijn wel veranderingen te zien, soms ten goede zoals bij cafetaria's, horecagelegenheden en webshops. Bij supermarkten en slijterijen is de naleving echter gedaald.

Lokaal: Jong Proefonderzoek 2013-2023

Onze gemeente had in haar Preventie- en handavingsplan Alcohol 2014-2018 de ambitie geformuleerd om in alle sectoren 100% naleving van de leeftijdsgrens te bereiken in 2018. Dit is gemonitord met het periodiek uitvoeren van het Jong Proef onderzoek door Bureau Horeca Bijzondere Wetten (BHBW). Dit onderzoek laat zien dat de naleving na een aanvankelijke stijging tussen 2015 en 2017, in 2019 weer gedaald is tot (flink) onder het niveau van 2017. Het resultaat in 2023 laat een terugloop zien naar het niveau in 2015.

Naleving leeftijdsgrens door verkooppunten Zeist	2015 Zeist	2017 Zeist	2019 Zeist mrt/apr	2019 Zeist okt	2023 Zeist
Supermarkten	38%	66%	59%	--	38%
Slijterijen					
Horecagelegenheden	17%	39%	22%	--	20%
Sportkantines	11%	60%	40%	28% ⁶	11%

Wederverstrekking

Naar wederverstrekking is landelijk noch lokaal onderzoek gedaan. Wederverstrekking is het verstrekken van alcohol aan een persoons van wie is vastgesteld dat deze 18 jaar of ouder is, maar het product bestemd is voor iemand waarvan niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Zowel de ondernemer, de minderjarige als degene die de drank koopt en doorgeeft kunnen beboet worden.⁷

Dronkenschap en doorschenken

Nalevingsonderzoek doorschenken geeft een beeld van de mate waarin aan personen onder invloed alcohol wordt geschonken in de (paracommerciële) horeca. Er is noch landelijk, noch in Zeist onderzoek gedaan naar doorschenken bij dronkenschap. Wel blijkt uit enkele

⁶ Cijfers uit BHBW Tussenrapportage Meting convenant 'Samen voor een gezonde sport' - 2^e bezoeker - Gemeente Zeist

⁷ [Wederverstrekking | Handreiking Alcoholwet \(handreikingalcoholwet.nl\)](https://www.handreikingalcoholwet.nl)

onderzoeken elders in het land dat de wettelijke bepalingen over doorschenken niet goed worden nageleefd.⁸ Horecapersoneel blijkt het lastig te vinden om dronkenschap te herkennen en om daar aansluitend op te acteren (Nijkamp e.a., 2020).

1.5 Evaluatie Preventie- en handhavingsplan 2014-2018

In het Preventie- en handhavingsplan 2014-2018 zijn prioriteiten gesteld, zowel voor preventie als voor handhaving:

- voorkomen alcoholverstrekking aan minderjarigen
- voorkomen van dronkenschap onder jongvolwassenen

Hieronder geven wij aan in hoeverre deze doelstellingen zijn gehaald.

Meeste kwantitatieve doelstellingen zijn niet gehaald

Het lijkt er op dat we te ambitieus zijn geweest in het vorige Preventie- en handhavingsplan alcohol. De coronaperiode verlegde daarnaast onze focus en die van onze samenwerkingspartners naar de gevolgen en de maatregelen die het bestrijden van de pandemie met zich meebracht. Mede hierdoor hebben we de doelstellingen voor afname in het alcoholgebruik onder jongeren en toename van steun van

⁸ Het betreft onder meer:

- Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in horecagelegenheden (artikel 20 lid 4 Alcoholwet).
- Het verbod om alcohol te verkopen of toe te dienen aan personen die reeds in kennelijke staat van dronkenschap verkeren (artikel 252 lid 1 Wetboek van Strafrecht).

Zie ook [Wettelijke kaders | Handreiking Alcoholwet \(handreikingalcoholwet.nl\)](https://www.handreikingalcoholwet.nl)

ouders voor de leeftijdsgrens, maar ook voor de streefcijfers op het gebied van naleving niet behaald. Uit de cijfers over de jaren 2015-2021 maken we op dat binge drinken, ouderondersteuning en naleving van de leeftijdsgrens onder verstrekkers (met name alcohol en sport) nog steeds onze aandacht vragen. Voor het tegengaan van dronkenschap en alcoholgebruik door jongvolwassenen waren geen streefcijfers opgenomen.

Plannen voor verschillende domeinen maar weinig zicht op uitvoering en resultaat

Wij wilden onze doelstellingen bereiken en inhoud geven aan de prioriteiten door in te zetten op een breed palet aan activiteiten gericht op handhaving, onderwijs, ouders, jongeren, horeca en sport. De focus lag daarbij op minderjarige jongeren. Hoewel er ook doelstellingen waren opgenomen over tegengaan van dronkenschap werden hier geen specifieke acties op geformuleerd.

Of de voorgenomen activiteiten ook daadwerkelijk en naar wens zijn uitgevoerd, is lastig vast te stellen. Er is destijds geen duidelijke samenwerkings- en monitorstructuur verbonden aan het plan. Bovendien zit er een gat tussen het einde van het oude en het opstarten van het nieuwe plan én hebben we te kampen gehad met de impact van de coronapandemie. Daarom kiezen we ervoor vooral vooruit te kijken, maar niet zonder enkele geleerde lessen mee te nemen in het nieuwe plan. Deze konden we opmaken uit de interviews met de samenwerkingspartners (1.6).

1.6 Informatie van samenwerkingspartners

Ter voorbereiding op het nieuwe Preventie- en handavingsplan Alcohol spraken we met verschillende stakeholders en hielden we een enquête onder sportverenigingen en horecaondernemers.⁹ Bevindingen uit deze gesprekken geven richting aan ons plan. Hieronder geven we de belangrijkste bevindingen weer.

Gesprekken met professionals

Met de professionals is gesproken over wat zij weten over gebruik en de mogelijkheden die zij zien voor het versterken van preventie en handhaving.

De professionals bevestigen het beeld dat uit de cijfers komt en zeggen dat er flink gedronken wordt door een deel van de scholieren. Ze krijgen signalen van 'home alone parties' waar alcohol geschonken wordt – vaak met goedkeuring van de ouders. Maar ook spreekt men van overlast in de horecastraat door minderjarigen die soms wel en soms niet naar binnen mogen. Bij de verslavingszorg komen vragen binnen en verzoeken voor hulp- en adviesgesprekken over alcoholgebruik. Vrijwel alle professionals komen in aanraking met ouders die toegeeflijk zijn met alcohol en geen regels stellen aan alcoholgebruik.

⁹ De externe stakeholders zijn: de GGD, Politie, Jellinek, een VO-school en het jongerenwerk. Intern hebben zowel preventie- als handhaving bijgedragen aan dit P&H-plan Alcohol.

Bij deze (welvarende) ouders zelf lijkt hoog alcoholgebruik genormaliseerd en aan de leefstijl verbonden. In de meer kwetsbare wijken lijkt men eerder te maken te hebben met volwassen mensen die al langere tijd problematisch drinken en daarnaast ook met andere problemen kampen zoals eenzaamheid.¹⁰

Gevraagd naar waar kansen voor preventie liggen, worden eensgezind de sportkantines (van teamsporten als hockey en voetbal) en de horeca genoemd. Bij een aantal sportverenigingen ziet men een losse alcoholcultuur, weinig zelfregulerend vermogen in het naleven van de alcoholwetgeving, overlast (met name na feestjes) en vrijblijvendheid in toezicht en handhaving. Hoewel tijdens uitgaansavonden soms overlast werd geconstateerd, ervaren de gesprekspartners dit als minder dan in de periode voor corona. Toen was meer nachthoreca actief dan nu bij opstelling van dit plan het geval is. Door de komst van een nieuwe horecagelegenheden voorziet men daar een aandachtspunt. Doorschenken bij dronkenschap lijkt geen uitzondering te zijn in de horeca en ook de leeftijdsgrens wordt niet altijd consequent nageleefd. Een verminderde inzet van toezicht door boa's en een beperkte politie inzet wordt als een van de redenen gezien dat de naleving minder goed is.¹¹

¹⁰ Dit signaal past niet in het kader van het Preventie- en handavingsplan Alcohol. Wij nemen dit mee in andere beleidsplannen binnen het sociaal domein. Dit geldt ook voor een van aangedragen oplossingen; het versterken van signaleringsvaardigheden bij professionals in de eerstelijns

¹¹ De boa's zijn een bepaalde periode niet ingezet in de nacht, maar dat is sinds kort weer wel het geval.

Ook op andere terreinen zien de professionals verbeterpunten voor preventie en handhaving. Genoemd worden:

- een integrale aanpak in het onderwijs
- ouders beter betrekken bij het gedachtengoed van NIX18
- aandacht voor het naleven van de leeftijdsgrens in supermarkten
- meer samenwerking met scholen
- systematische inzet van en samenwerking met het jongerenwerk voor minder goed bereikbare groepen.

Wat betreft de organisatie van het preventie- en handhavingsbeleid rond alcohol verwachten de professionals een meer slagvaardig beleid als er vanuit een gezamenlijk visie gewerkt wordt, en er meer focus is aangebracht in de beleidskeuzes en inzet van de samenwerkingspartners. De professionals denken dat het goed zou zijn als er meer mogelijkheden komen voor vrijetijdsbesteding voor minderjarigen. Daarnaast is er bij de professionals behoefte aan meer afstemming en samenwerking tussen de verschillende domeinen bij de uitvoering en een duidelijke regierol vanuit de gemeente. Waar mogelijk zou de gemeente op door haar georganiseerde activiteiten een voorbeeldfunctie kunnen vervullen met betrekking tot alcoholbeleid.

Enquêtes sport en horeca

De enquêtes zijn uitgezet onder 14 horecaondernemingen (met name uitgaanshoreca in het centrum waar veel publiek op af komt) en 17 sportverenigingen. De respons vanuit de horeca was dermate laag

(vier stuks) dat deze resultaten weinig zeggen. Van de sportverenigingen reageerden er negen. De meeste sportverenigingen zeggen maatregelen te nemen om de naleving van de alcoholwetgeving te bevorderen. Zo schenken zij niet door aan mensen die al dronken zijn en steunen barmedewerkers en leidinggevenden elkaar bij lastige gesprekken aan de bar. Ook trainen zij hun vrijwilligers in verantwoord alcohol schenken en ondersteunen NIX18. Voor maatregelen zoals een alcoholbeleid opstellen, meer handhaving of jaarlijks de voortgang bespreken in het Sportcafé is nauwelijks of geen draagvlak. Toch zeggen de verenigingen behoefte te hebben aan ondersteuning bij het alcoholbeleid.

Vanuit de horeca wordt aangegeven dat zij ook een belangrijke rol zien voor ouders, het onderwijs en meer vrijetijdsbesteding voor 15-18-jarigen als het gaat om alcoholpreventie. De horecaondernemingen geven aan verschillende maatregelen te nemen voor de naleving van de leeftijdsgrens en het niet doorschenken bij dronkenschap, zoals het weigeren van dronken mensen aan de deur.

Bijeenkomst met horecaondernemers

Op 27 mei 2024 vond een bijeenkomst plaats met horecaondernemers over het concept preventie- en handhavingsplan alcohol (PHP). De gemeente presenteerde de inhoud van het plan en besprak onderzoek naar het naleefgedrag van de alcoholwet. De doelen van het PHP zijn naar aanleiding van de bijeenkomst iets bijgesteld om de uitvoering realistischer te maken. Horecaondernemers toonden bereidheid om samen te werken aan de uitvoering van het plan,

met nadruk op educatie, voorlichting en preventie. Er werd gepleit voor een integrale aanpak door de gemeente, waarbij ook de rol van ouders en andere partijen wordt meegenomen.

Bijeenkomst met sportverenigingen

Op 30 mei 2024 vond een bijeenkomst over het concept Preventie- en Handhavingsplan Alcohol (PHP) met sportclubs plaats. De gemeente presenteerde de inhoud van het plan en besprak onderzoek naar het naleefgedrag van de alcoholwet. De bijeenkomst benadrukte de noodzaak van samenwerking om jongeren te beschermen tegen alcohol. Sportclubs signaleren uitdagingen zoals wisselende barvrijwilligers en eigen drankgebruik door leden. De cultuur rondom alcohol verschilt per sport, met voetbal- en hockeyclubs die hogere consumptie kennen dan tennisclubs. Clubs hebben behoefte aan concrete ondersteuning en hulpmiddelen om alcoholgebruik te ontmoedigen. De sportclubs toonden zich bereid om samen met de gemeente de strijd aan te gaan tegen alcoholgebruik onder minderjarigen.

1.7 Samenvatting

In onze gemeente is er werk aan de winkel op het gebied van alcoholbeleid. Gekeken naar de eigen doelstellingen, die van het Nationaal Preventieakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord moet het gebruik van alcohol omlaag en de naleving door verstrekkers omhoog. In de jaren voor corona waren wij op de goede weg en er zijn zeker kansen om die weg nu weer terug te vinden. Sport, horeca en het gezin zijn door de gesprekspartners van binnen en buiten het gemeentelijk apparaat het meest genoemd als omgeving waar

preventie kan plaatsvinden. In verschillende nota's en beleidsplannen zitten al aanknopingspunten voor alcoholpreventie, toezicht en handhaving. Deze aanknopingspunten worden deels bevestigd door professionals, sportbesturen en horecaondernemers en daarnaast hebben zij aanvullingen en wensen. In onderstaande tabel zijn de kansen voor preventie, die in interviews en de enquête onder sportverenigingen en horecaondernemingen genoemd worden, samengevat.

Sector of omgeving	Samenvatting voorgestelde verbeterpunten voor preventie volgens professionals (en waar vermeld volgens sportverenigingen)
Sport	Professionals: minder vrijblijvend alcoholbeleid, meer toezicht en handhaving Sportverenigingen: ondersteuning bij alcoholbeleid.
Horeca	Betere naleving leeftijdsgrens en doorschenken; voorkomen van overlast rond eventuele dancing, meer toezicht en handhaving.
Onderwijs	Integraal alcoholbeleid ontbreekt bij sommige scholen, en GGD is niet bij alle scholen betrokken. Meer afstemming onderling.
Ouders	Meer steun nodig voor NIX18, vergroten van kennis over risico's van alcohol en over alcoholopvoeding.
Supermarkten	Betere handhaving leeftijdsgrens.
Jongerenwerk	Betere inzet in alle wijken en op scholen op basis van een systematische inzet op advies van preventieprofessionals; meer samenwerking met andere partners.
De wijk	Vergroten handelingsperspectief professionals die in aanraking komen met mensen met een alcoholverslaving, waaronder in gezinnen met kinderen die opgroeien met een ouder die alcoholproblemen heeft (KOPP-KOV).
Vrijtijdsbesteding	Meer georganiseerde vrijetijdsbesteding voor minderjarigen.

Om de kansen op een succesvolle uitvoering te vergroten zijn de volgende ideeën bij de professionals opgehaald:

- werken vanuit een gezamenlijk visie,
- meer focus in de beleidskeuzes,
- meer gerichte inzet van de samenwerkingspartners,
- meer oog voor georganiseerde vrijetijdsbesteding voor minderjarigen,
- meer afstemming en samenwerking tussen de verschillende domeinen bij de uitvoering,
- duidelijke regierol vanuit de gemeente,
- invulling van de voorbeeldfunctie van de gemeente.

Uitgangspunten voor beleid

2

2 Uitgangspunten voor beleid.

2.1 Community building

In dit plan beschrijven wij hoe wij de jeugd willen beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik. Om resultaat te bereiken is de bijdrage van iedereen in de gemeenschap nodig: scholen, sportverenigingen, ouders, ondernemers. Daarom betrekken wij deze partijen bij de beleidsontwikkeling en de uitvoering. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde bevolking, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar en met verantwoorde alcoholverstrekking aan en voorkomen van schade door alcoholgebruik onder (jong)volwassenen.

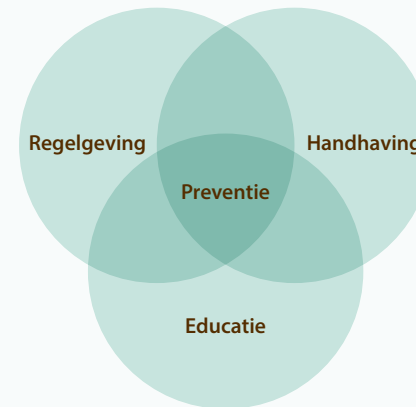
2.2 Omgevingsbenadering

De systeemtheorie van Holder (1998) maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd het resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de drinker bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de fysieke en sociale omgeving van de drinker beïnvloeden. In de omgeving van de jonge drinker spelen locaties waar alcohol verstrekt wordt, alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. Het Preventie- en handhavingsplan richt zich op deze omgevingsinvloeden.

2.3 Integrale beleidsvisie

Het preventiemodel van Reynolds (2003) borduurt voort op de systeemtheorie van Holder (zie 3.2) Het preventiemodel kent drie beleidspijlers: educatie, regelgeving en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1). Juist in de overlap is het integrale preventiebeleid terug te zien: het model maakt duidelijk dat educatie, regelgeving en handhaving bijdragen aan het voorkómen van (problemen door) alcoholgebruik.

Dit Preventie- en handhavingsplan is gebaseerd op deze integrale beleidsvisie. Daarom zijn meerdere afdelingen binnen de gemeente betrokken evenals preventieprofessionals van de GGD en Jellinek. En worden meerdere typen maatregelen ingezet om onze doelen rond afname van alcoholgebruik en verbetering van de naleving te realiseren.

Figuur 1: Preventiemodel Reynolds (2003)

2.4 Aansluiten bij de praktijk in Zeist

Naast deze algemene uitgangspunten houden we met het Preventie- en handavingsplan rekening met de praktijk in Zeist. Wij staan voor een gezonde toekomst van inwoners in het algemeen en voor jeugd in het bijzonder. We dragen hier aan bij op verschillende manieren. We werken waar mogelijk samen met andere initiatieven in de gemeente die direct of indirect een gezonde leefstijl en preventie en handhaving met betrekking tot alcohol beogen, zoals toegelicht in onderstaand tekstkader.

Aansluiting op andere beleidsterreinen

Dit Preventie- en handavingsplan staat niet op zichzelf. Het sluit aan op landelijk beleid zoals neergelegd in het Nationaal Preventieakkoord en het raakt aan verschillende gemeentelijke taken en beleidsterreinen. Zowel in de beleidsvorming als in de uitvoering wordt daarom afstemming gezocht met in ieder geval:

Sport- en Preventieakkoord Zeist.

Ondersteunend aan de missie (Een gezond en sportief Zeist), is een van de doelstellingen “Verantwoord middelengebruik (roken, alcohol drugs)”. De volgende activiteiten zijn daaraan gehangen:

- Optimalisatie alcoholvoorlichting op scholen, zowel kwalitatief als kwantitatief
- Invoering verantwoord alcoholbeleid sport- en cultuurclubs
- Alcoholvrije reclames op sportparken en binnensportaccommodaties
- Optimale ondersteuning zorgprofessionals m.b.t. zwangeren, met o.a. update en implementatie van de online interventie ‘Alcoholvrij Zwanger’
- Ondersteuning sportclubs, horeca en supermarkten bij promotie en naleving NIX onder 18
- Ondersteuning van ouders bij het in gesprek gaan met hun pubers over alcoholgebruik
- Aansluiting bij landelijke alcoholcampagnes, gecommuniceerd met een lokaal Zeist sausje.
- Verbetering van signalering en onderlinge afstemming middels het ‘Bolletjesoverleg’ met politie, jongerenwerkers, boa’s en CJG.

Daarnaast is Zeist een JOGG gemeente. De JOGG-regisseur gaat onder meer aan de slag met het bevorderen van een gezonde sportomgeving (rookvrije sportaccommodatie, gezonde sportkantine, verantwoord alcoholbeleid).

Toekomstige beleids- en uitvoeringsplannen

Wij werken aan een aantal beleids- en uitvoeringsplannen die aansluiten op de inhoud van het Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2024-2027:

- Herziening Uitvoeringskader horeca 2015 – inclusief sanctietabel,
- Horeca- en evenementenbeleid,
- Nota sport- en gezondheidsbeleid, waar dit plan ook onderdeel van is.

Resultaten nieuw onderzoek

Cijfers uit nog uit te voeren onderzoek gebruiken we bij de evaluatie en bijsturing van de voorgenomen activiteiten:

- Gezondheidsmonitor Jeugd (uitvoering najaar 2023)
- Jong Proef onderzoek 2023 (uitvoering eind september/oktober)
- Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (uitvoering 2024)
- Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen (uitvoering 2024)

Ambitie en doelstellingen

3

3 Ambitie en doelstellingen.

3.1 Ambitie

Wij streven ernaar dat onze jonge inwoners gezond, veilig en optimaal kunnen opgroeien. Alcohol draagt daar niet aan bij. We willen jongeren leren dat het normaal is om niet te drinken. Daarom zetten wij met dit Preventie- en handavingsplan Alcohol in op het versterken van de norm NIX18 in de sociale omgeving van jongeren en het faciliteren van een fysieke omgeving die gezond gedrag stimuleert waaronder een adequate naleving van de Alcoholwet.

Het Preventie- en handavingsplan Alcohol is een wettelijke verplichting. Artikel 43a van de Alcoholwet schrijft voor dat een preventie- en handavingsplan dient aan te geven wat de doelstellingen van het beleid zijn. Op basis van de Alcoholwet en de lokale situatie formuleren wij de volgende hoofddoelstellingen:

- Het terugdringen van alcoholgebruik onder de 18 jaar
- Het versterken van de naleving van de alcoholwetgeving

In de volgende paragrafen formuleren wij voor de komende jaren op basis van de probleemanalyse een aantal concrete doelstellingen met betrekking tot alcoholgebruik onder de 18 jaar en naleving van de alcoholwetgeving. Met deze getalsmatige doelstellingen geven we richting aan onze ambitie. De percentages in de doelstellingen zijn afgeleid van eerdere ontwikkelingen in het alcoholgebruik in deze doelgroep en geformuleerd met de ambities uit het Nationaal

Preventieakkoord (NPA) voor ogen. Waarbij uit de [Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2021](#) blijkt dat landelijk de doelstellingen voor alcohol (nog) niet op schema liggen (RIVM 2022). Hier hebben we bij onze ambities ook rekening mee gehouden. We werken wel stapsgewijs naar de gestelde ambities uit het NPA toe.

3.2 Doelstellingen alcoholgebruik

In deze paragraaf formuleren we doelstellingen ten aanzien van alcoholgebruik onder scholieren in het voortgezet onderwijs en jongvolwassenen. Daarnaast is onze bedoeling de steun van ouders voor geen alcohol onder de 18 te vergroten.

Doelstellingen alcoholgebruik onder de 18 jaar

Het percentage scholieren van 13-17 jaar (klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs) dat de afgelopen maand gedronken heeft daalt:

- van 30% in 2021 (coronamonitor¹²) naar 22% in 2027.
(Doel van het NPA: 15% in 2040 en uiteindelijk 0%)

¹² De GGD Gezondheidsmonitor Jeugd vindt normaal gesproken elke vier jaar plaats. De laatste keer was in 2019. Om te onderzoeken wat de effecten zijn van de coronaperiode op bepaalde aspecten van gezondheid, welzijn en leefstijl is besloten om in het najaar van 2021 landelijk een extra onderzoek uit te voeren: de Corona Gezondheidsmonitor 2021. De eerstvolgende reguliere Gezondheidsmonitor Jeugd is voor 2023 gepland, daarna weer in 2027. De rapportages van de onderzoeken, en daarmee de resultaten, verschijnen meestal in het jaar na de uitvoering van het onderzoek. Bij het schrijven van dit plan waren de resultaten van de monitor 2023 nog niet bekend. Zodra het rapport gepubliceerd wordt, bestuderen we de resultaten en passen zonnodig de doelstellingen aan.

Het percentage drinkende scholieren van 13-17 jaar (klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs) dat de afgelopen maand gebinged heeft daalt:

- van 62% in 2021 (coronamonitor) naar 55% in 2027.
(Doel van het NPA: 45% in 2040 en uiteindelijk 0%)

Doelstellingen betrokkenheid ouders

Het percentage ouders dat het drinken door hun kind van 13-17 jaar (klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs) niet afkeurt, daalt:

- van 41% in 2021 (coronamonitor) naar 30% in 2027

Doelstellingen jongvolwassenen

Het percentage bingedrinken onder jongvolwassenen (17-25) daalt:

- van 45% in 2021 (coronamonitor) naar 30% in 2027

Het percentage zware drinkers onder jongvolwassenen (17-25 jaar) daalt:

- van 14% in 2021 (coronamonitor) naar 12% in 2027
(De doelstelling voor 2040 is in het Nationaal Preventie Akkoord: maximaal 5% zware drinkers onder volwassenen, met speciale aandacht voor 18-30-jarigen)

Samenvatting doelstellingen

Doelstellingen alcoholgebruik	2021	2027
Percentage scholieren van 13-17 jaar dat de afgelopen maand gedronken heeft	30%	22%
Het percentage drinkende scholieren van 13-17 jaar dat de afgelopen maand gebinged heeft	62%	55%
Het percentage ouders dat het drinken door hun kind van 13-17 jaar niet afkeurt	41%	30%
Het percentage bingedrinken onder jongvolwassenen (17-25)	45%	30%
Het percentage zware drinkers onder jongvolwassenen (17-25 jaar)	14%	12%

3.3 Doelstellingen verbeterde naleving

Naleving leeftijdsgrens

Onze doelstellingen met betrekking tot de naleving van de leeftijdsgrens zijn afgeleid van de probleemanalyse en de ambities van het Nationaal Preventieakkoord. De ambitie van het Nationaal Preventieakkoord is om in 2030 100% naleving van de leeftijdsgrens te realiseren. Uit het Landelijke Nalevingsonderzoek (Bureau Objectief 2022) blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens bij de horeca en sportkantines nog (ver) achter ligt op tussentijdse doelstellingen uit het NPA. Dit geldt ook voor de naleving in onze gemeente. Onze doelstelling blijft echter om zo snel als mogelijk een naleving van 100% te bereiken.

In de onderstaande tabel staat per sector de huidige naleving en het ambitieniveau voor de komende jaren vermeld.

Naleving leeftijdsgrens	2017	2019	2023	2026	2028	2030
Supermarkt & slijterijen	66%	59%	38%	75%	90%	100%
Horeca	39%	22%	20%	45%	75%	100%
Sportvereniging	60%	28%	11%	60%	90%	100%

Naleving verbod op doorschenken bij dronkenschap

Er zijn geen landelijke (streef)cijfers met betrekking tot de naleving van het verbod op doorschenken aan personen tussen de 18 en 25 jaar in kennelijke staat van dronkenschap. Ook lokaal meten we dit niet. Wel stellen de alcoholverstrekkers en de VNG in het Nationaal Preventieakkoord gezamenlijk vast dat er meer aandacht moet komen voor het tegengaan van dronkenschap. We maken alcoholverstrekkers in onze gemeente periodiek attent op het verbod op doorschenken, met als doel dat in 2027 alle horecagelegenheden effectieve maatregelen inzetten om doorschenken bij dronkenschap tegen te gaan.

3.4. Aansluiten op doelstellingen van Sport- en Preventieakkoord Zeist

Op basis van de gesprekken en de lokale cijfers kunnen we met de activiteiten van het Preventie- en handhavingplan vrijwel naadloos aansluiten op de doelstellingen uit het Sport- en Preventieakkoord (Zie 2.4). In het volgende hoofdstuk hebben we, voor zo ver van toepassing, hier een aangescherpte aanvulling aan gegeven.

Activiteiten

4

4 Activiteiten.

Dit hoofdstuk bevat de aanpakken en interventies die wij gaan inzetten om de doelstellingen te realiseren. Deze aanpakken en interventies zijn op basis van onze integrale beleidsvisie (zie 3.3) onderverdeeld in regelgeving (4.1), toezicht en handhaving (4.2) en educatie en bewustwording (4.3). In paragraaf 4.4 is een samenvattende matrix te zien hoe we op verschillende terreinen zowel regelgeving en toezicht als educatie in samenhang inzetten. Alleen met een gezamenlijke inspanning in de leefomgeving van onze jeugden en jongvolwassenen immers kunnen we schade door alcohol voorkomen.

4.1 Regelgeving

Alcoholwet

Het overgrote deel van de regelgeving op het gebied van alcohol is vastgelegd in de Alcoholwet. De Alcoholwet is primair een volksgezondheidswet met als doel om, met name onder jongeren, gezondheidsschade door alcoholgebruik te voorkomen. Daarnaast stelt de Alcoholwet als doel om alcohol gerelateerde verstoringen van de openbare orde terug te dringen. De Alcoholwet geeft invulling aan beide doelstellingen door onder andere beperkingen te stellen aan de beschikbaarheid van alcohol. Zo mag er bijvoorbeeld geen alcohol worden verstrekt aan een jongere als niet is vastgesteld dat hij of zij 18 jaar of ouder is, zowel niet door de verstrekker als door een meerderjarige personen die het voor de minderjarige koopt

(wederverstrekking). Daarnaast is de aanwezigheid van dronken personen niet toegestaan in een horecagelegenheid of slijterij.¹³ De wet sluit verder ook bepaalde verkooppunten uit van het schenken en/of verstrekken van alcohol voor elders dan ter plaatse en is prijsstunten door de detailhandel aan banden gelegd. Deze bepalingen vormen samen de preventieve kern van de Alcoholwet. In paragraaf 4.2 beschrijven we welke bepalingen van de Alcoholwet prioriteit hebben als het gaat om toezicht en handhaving.

Aanvullende regelgeving

Aanvullend op deze bepalingen kent de Alcoholwet een aantal verordenende bevoegdheden en heeft de burgemeester aanvullende mogelijkheden om de beschikbaarheid van alcohol te beperken. In het licht van de hoofdthema's uit dit Preventie- en handavingsplan (leeftijdsgrens, dronkenschap) hebben de volgende aanvullende maatregelen een expliciete meerwaarde in het terugdringen van alcohol gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen van de openbare orde:

- Beperken happy hours
- Voorwaarden stellen aan alcoholverstrekking evenementen
- Beperken schenktijden paracommercie
- Beperken alcoholverkoop in alcoholoverlastgebied
- Blurring

¹³ In het Wetboek van Strafrecht (artikel 252, lid 1) is tevens opgenomen dat het strafbaar is om iemand in kennelijke staat van dronkenschap bedwelmende drank te verkopen of toe te dienen.

Beperken happy hours

In artikel 25d van de Alcoholwet is een verordenende bevoegdheid opgenomen waarmee gemeenten ter bescherming van de volksgezondheid of in het belang van de openbare orde happy hours kunnen beperken. Met deze bevoegdheid kunnen de meest excessieve acties (meer dan 40% korting) worden verboden. Onderzoek (Meier e.a., 2008) laat zien dat de prijs van alcohol een belangrijke voorspeller is voor gebruik en dat met prijsinterventies gebruik kan worden beïnvloed. Het verhogen van alcoholprijzen heeft specifiek impact op mensen die veel alcohol consumeren. Het beperken van mogelijkheden om met prijzen voor alcoholhoudende dranken te stunten is daarmee een geschikt instrument om de stevige consumptie in het uitgaansleven te beperken en dronkenschap te voorkomen.

Bij het vaststellen van dit Preventie- en handavingsplan is een beperking van of een verbod op happy hours niet opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Bij een eerstvolgende wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Zeist zal dit onderdeel als voorstel worden meegenomen.

Voorwaarden stellen aan evenementen

Artikel 35 lid 2 van de Alcoholwet biedt burgemeesters de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan het verlenen van een ontheffing ten tijde van bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard, zoals

evenementen en buurtfeesten. Er kunnen bijvoorbeeld voorwaarden worden gesteld aan de manier waarop de verantwoorde verstrekking wordt ingericht. Artikel 35 gaat uitdrukkelijk alleen om verstrekking van zwak-alcoholhoudende dranken voor gebruik ter plaatse.

Landelijk en lokaal onderzoek laat zien dat de naleving van de leeftijdsgrens voor alcohol en het doorschenken in diverse sectoren voor verbetering vatbaar is (Bureau Objectief, 2022). Op evenementen is de naleving van zowel de leeftijdsgrens als dronkenschap vaak ingewikkelder dan in de horeca. Factoren als schaalgrootte, tijdelijke personeelskrachten en het gebrek aan een structurele controle-systeematiek bemoeilijken de naleving van de wetgeving.

Ter verbetering van de naleving van de regels in de Alcoholwet wordt het 'aanvraagformulier Drank- en Horecawet, Model C (tijdelijk schenken)' geüpdatet. In het nieuwe 'aanvraagformulier Alcoholwet, Model C (tijdelijk schenken)' moet de aanvrager gaan omschrijven hoe de verantwoorde verstrekking van alcohol is geborgd. Met specifiek aandacht voor de naleving van de leeftijdsgrens, wederverstrekking (kopen van alcohol door volwassenen voor een minderjarige) en het voorkomen van dronkenschap. De burgemeester toetst dit en ziet toe op de uitvoering van het gepresenteerde plan. Tijdens de evaluatie van het evenement wordt geëvalueerd in hoeverre het gewenste effect is bereikt.

Beperken schenktijden paracommercie

Artikel 4 lid 3 van de Alcoholwet bepaalt dat bij gemeentelijke verordening regels worden gesteld waaraan paracommerciële rechtspersonen zich moeten houden bij de verstrekking van alcoholhoudende drank. Dit ter voorkoming van oneerlijke mededinging (concurrentie). Het vastleggen van de schenktijden in de paracommercie is één van deze verplichte regels. Onderzoek laat zien dat het beperken van schenktijden de alcoholconsumptie en daaraan gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen voor de openbare orde vermindert (Babor e.a., 2010). Daarnaast is het niet wenselijk dat jeugd tijdens sportieve, culturele of andere activiteiten geconfronteerd wordt met (overmatig) alcoholgebruik van volwassenen. Onderzoek laat immers zien dat zien drinken doet drinken (Smit e.a., 2020).

Wij hebben onze schenktijden vastgelegd in APV artikelen 2.34a t/m 2:34d (bijlage 1). Op dit moment bestaat er geen aanleiding hierop in te grijpen. Wel houden we vinger aan de pols met betrekking tot naleving van de schenktijden in de paracommercie en gaan wanneer nodig in gesprek met de organisatie.

Beperken alcoholverkoop in overlastgebied

In artikel 25f van de Alcoholwet is een verordenende bevoegdheid opgenomen waarmee gemeenten in geval van ernstige aantasting van de openbare orde, de leefomgeving of de volksgezondheid een gebied kan aanwijzen als alcoholoverlastgebied. Met deze bevoegd-

heid kan de gemeente in alcoholoverlastgebieden de verkoop van alcoholhoudende dranken in detailhandel verbieden of beperken en vergunningen weigeren. Onderzoek laat zien dat het beperken van verkooptijden de alcoholconsumptie en daaraan gerelateerde gezondheidsschade en verstoringen voor de openbare orde vermindert (Babor e.a., 2010). Het beperken van de verkoop van alcohol is daarmee een geschikt instrument om de stevige consumptie en daarmee gepaard gaande overlast in dergelijke gebieden te verminderen.

In de APV is geen bepaling opgenomen voor de mogelijkheid van het aanwijzen van een alcoholoverlastgebied in de gemeente Zeist. Er is op dit moment geen aanleiding om dit alsnog op te nemen in de APV.

4.2 Toezicht en handhaving

De Alcoholwet heeft zowel een gezondheids- als een openbare orde en veiligheidsperspectief. Ons doel is om door middel van naleving van de wet bij te dragen aan het voorkomen van gezondheidsschade en verstoringen van de openbare orde. Sinds 1 januari 2013 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de wet en daarmee hebben wij een belangrijk instrument in handen. Onderzoek laat zien dat handhaving noodzakelijk is om de naleving te verhogen van de leeftijdsgrens voor alcohol en het verbod op doorschenken (Babor e.a., 2010).

Handhavingsprioriteiten

De focus van het toezicht ligt op de leeftijdsgrens, het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het beheersen van de beschikbaarheid. Het betreft de volgende bepalingen:

1. Leeftijdsgrens 18 jaar

- a. Artikel 20, lid 1 Alcoholwet. Oftewel het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Eveneens wordt begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van 18 jaar of ouder, welke kennelijk bestemd is voor een persoon van wie de leeftijd niet is vastgesteld.
- b. Artikel 45 Alcoholwet. Het verbod op het aanwezig hebben van alcohol onder de 18 jaar op voor publiek toegankelijke plaatsen.
- c. Artikel 45a, lid 1 Alcoholwet. Het verbod voor volwassenen om op publiek toegankelijke plaatsen anders dan bedrijfsmatig alcohol te verstrekken aan een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, ook bekend als wederverstrekking.

2. Dronkenschap/doorschenken

- a. Artikel 20, lid 4 Alcoholwet. Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in een horecazaak, op het terras of in een slijterij.
- b. Artikel 20, lid 5 van de Alcoholwet. Het verbod om in kennelijke staat dienst te doen in een horecazaak of in een slijterij.
- c. Artikel 252 Wetboek van Strafrecht (in samenwerking met de politie). Verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap alcohol te verkopen of toe te dienen.
- d. Artikel 453 Wetboek van Strafrecht (in samenwerking met de politie). Verbod om zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg te bevinden.

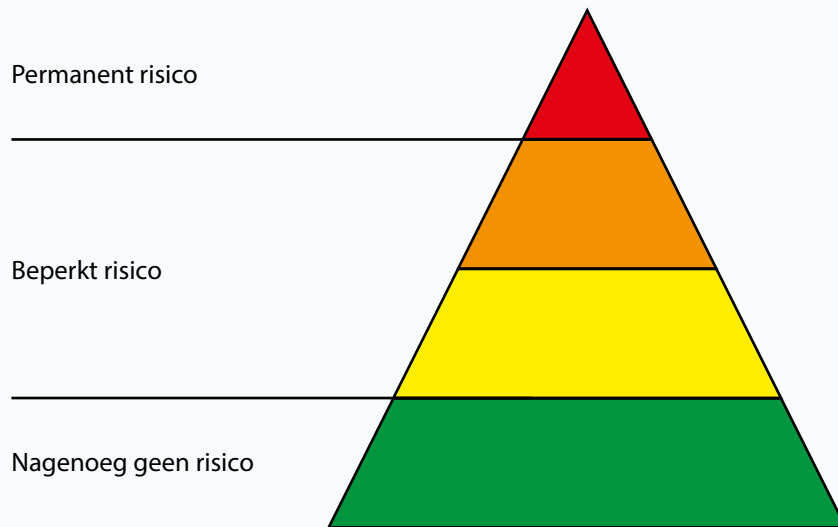
3. Beheersen beschikbaarheid/voorkomen blurring (mengvormen van detailhandel en horeca)

- a. Art. 25 lid 1 van de Alcoholwet. Verbod op het aanwezig hebben van alcoholhoudende drank in een voor het publiek (niet) toegankelijke ruimte, niet zijnde een slijtersbedrijf, horecabedrijf of een ruimte waarin rechtmatig alcohol aan particulieren wordt verstrekt voor gebruik elders dan ter plaatse.
- b. Art. 25 lid 2 van de Alcoholwet. Verbod op het toelaten dat alcoholhoudende drank wordt genuttigd in een voor het publiek toegankelijke ruimte, niet zijnde een horecabedrijf of het laten proeven in een slijtersbedrijf op verzoek van een klant.

Controles

Risicogestuurd toezicht

De toezichtcapaciteit die er is willen wij zo efficiënt mogelijk inzetten. Risicogestuurd toezicht vormt daarbij het uitgangspunt. Op basis van een jaarlijkse risicoanalyse wordt voor elk verkooppunt van alcoholhoudende drank een risicoscore bepaald. Deze score is gebaseerd op het type bedrijf, risico's voor de omgeving, meldingen, naleving en gedrag van de ondernemer. Bedrijven met nagenoeg geen risico worden minder gecontroleerd. Bedrijven met een hogere risicoscore worden vaker gecontroleerd.

Basiscontrole

Voordat de leeftijdsgrens inspecties worden uitgevoerd is het zaak de vergunningen van in ieder geval de hotspots (locaties met permanent een beperkt risico) actueel te hebben. Met een basiscontrole wordt jaarlijks vastgesteld of de vergunning nog op orde is en of de leidinggevende aanwezig is. Basiscontroles worden uitgevoerd in uniform.

Controle op leeftijdsgrens en doorschenken bij dronkenschap

Gestreefd wordt naar een controlefrequentie van minimaal zes keer per jaar voor de hotspots met een hoge risicoscore. Voor de hotspots met een beperkt risico zijn 4 inspecties per jaar noodzakelijk om de naleving effectief te beïnvloeden (Wagenaar e.a., 2005). Voor de groene categorie met een beperkt risico volstaat 1 controle per jaar. De controles zullen met name in de weekenden plaatsvinden, tenzij de risicoanalyse anders bepaalt. De controles worden uitgevoerd in burgerkleding.

Voor de controles op de leeftijdsgrens zetten wij de testkopermethode in. Bij deze methode worden jongeren (minderjarig of meerderjarig) die niet onmiskenbaar 18 jaar of ouder zijn, ingezet om te constateren of de leeftijd goed wordt vastgesteld en of er al dan niet aan hen alcohol wordt verkocht of verstrekt. De boa neemt de testkoper(s) mee en laat deze een aankoop poging doen. De boa observeert de aankoop poging en wanneer hij of zij constateert dat de leeftijd niet op de juiste manier wordt vastgesteld, treden wij handhavend op volgens de sanctiestrategie. De werkwijze leggen we vast in het Protocol testkopers Zeist, gebaseerd op het [landelijk testkoper protocol](#) (Bureau Objectief, 2021).

Voor de dronkenschap inspecties wordt actief samengewerkt met de politie. De burgemeester kan op basis van bevindingen van de toezichthouder (boa) handhavend optreden op basis van artikel 20 lid 4 en 5 van de Alcoholwet (aanwezigheid toestaan aan dronken personen en dronken dienstdoen in horecalokaliteit). Handhaving met betrekking tot het doorschenken aan dronken personen en dronkenschap in de openbare ruimte is voorbehouden aan de politie (op basis van het Wetboek van Strafrecht, artikel 252, lid 1). Voor de veiligheid van de boa maken wij afspraken met de politie over gezamenlijke controles en ondersteuning op afroep bij risicovolle situaties.

Informeren leidinggevende

De leidinggevende of ondernemer wordt altijd geïnformeerd over de afloop van de controle, ook als het resultaat positief is. Wanneer de toezichthouder een overtreding heeft geconstateerd, meldt hij dit in beginsel direct aan de aanwezige leidinggevende en/of ondernemer. Doel hiervan is de overtreding, zo mogelijk, op dat moment te beëindigen en om discussie achteraf over de overtreding te voorkomen. Daarnaast vergroot het gericht en direct aanspreken de kans op toekomstige verbetering van de naleving. Indien het melden van de overtreding op dat moment niet mogelijk is, wordt dit op een later moment gedaan. De ondernemer kan dan ook zijn of haar zienswijze geven.

Toezichtcapaciteit

Op basis van onze ervaring is vastgesteld dat er jaarlijks circa 100 reguliere controles en 20 – 30 controles op evenementen worden uitgevoerd. Voor het uitvoeren van deze controles en de werkzaamheden daaromheen is tenminste 500 uur aan inzet nodig. De benodigde toezichtcapaciteit wordt verdeeld over meerdere toezichthouders. De toezichtcapaciteit wordt door onze eigen toezichthouders in samenwerking met externe toezichthouders/specialisten georganiseerd.

Sanctiestrategie

Voor de opbouw van de sanctiestrategie is zowel het gezondheids- perspectief als het openbare orde en veiligheidsperspectief van de Alcoholwet leidend. Op basis hiervan zijn de bepalingen uit de Alcoholwet ingedeeld in drie risico-categorieën:

Categorie A	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn van minder ernstige aard. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om administratieve vereisten.
Categorie B	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, maar er is geen sprake van een acute (gevaar)situatie.
Categorie C	Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, die direct van invloed zijn op de gezondheid (van jongeren) en/of openbare orde.

Bij iedere categorie hoort een bepaald sanctiestappenplan. Dat wil zeggen dat elke categorie een eigen sanctieopbouw (1^e, 2^e, 3^e overtreiding) heeft, waarbij de overtredingen van bepalingen in een hogere categorie zwaarder bestraft worden. Kortom, op overtredingen die direct van invloed zijn op de gezondheid of de openbare orde (zoals de leeftijdsgrens en dronkenschap) wordt zwaarder ingezet dan administratieve overtredingen. Het sanctiestappenplan en de categorisering per artikel is opgenomen in het Uitvoeringskader Horeca, dat in de komende periode vernieuwd wordt.

Na het opleggen van een sanctie volgt op korte termijn een herinspectie.

4.3 Educatie en communicatie

In de omgeving van jongeren en jongvolwassenen staan met betrekking tot educatie en communicatie drie doelgroepen centraal die invloed hebben op het alcoholgebruik:

- Alcoholverstrekkers
- Scholen
- Ouders

Deze doelgroepen hebben niet altijd voldoende kennis van de alcoholwetgeving of van de risico's van alcohol voor jongeren. Het ontbreekt hen daardoor wellicht aan motivatie om de wet te ondersteunen. Ook kan het zijn dat zij niet goed weten wat zij kunnen doen om bij te dragen

aan het voorkomen van (problemen door) alcoholgebruik, of ervaren zij belemmeringen. Daarom vormen zowel vergroten van de kennis over alcohol en de wet als bewustwording van de risico's als het bieden van handelingsperspectief een rode draad in de educatieve interventies die worden ingezet. De jongeren zelf worden vooral via hun ouders en de scholen geïnformeerd. Waar nodig zullen zij rechtstreeks worden geadresseerd. In principe kiezen we voor het inzetten van op wetenschappelijke inzichten gebaseerde aanpakken.

Alcoholverstrekkers

Verstrekkers van alcohol zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Alcoholwet en aanvullende lokale regelgeving. Van hen wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals de verboden op wederverstrekking, op doorschenken bij dronkenschap en op het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap in de onderneming, de vereniging of het evenement. Verschillende typen professionals zijn hierbij betrokken: bedrijfsleiders, filiaalmanagers, barpersoneel, barvrijwilligers, portiers, caissières, et cetera. Op verschillende manieren zullen wij hen in deze opdracht ondersteunen.

Bespreken resultaten nalevingsonderzoek

Naar aanleiding van het nalevingsonderzoek 2023 gaan wij met de betrokken verstrekkers in gesprek over de resultaten van het onderzoek. We maken afspraken over hoe het goede behouden kan blijven, hoe de

verstrekker verbetering in de naleving tot stand kan brengen en welke ondersteuning daarbij geleverd kan worden door ons of andere partijen. Ook de termijn waarop een en ander geregeld moet zijn en welke sancties er gelden bij het niet nakomen van de afspraken zijn onderwerp van gesprek.

Startbijeenkomsten horeca en sport

Om de start van het nieuwe Preventie- en handhavingsplan een impuls te geven, organiseren wij, na het bespreken van de resultaten van het nalevingsonderzoek, startbijeenkomsten voor sportverenigingen, respectievelijk horecaondernemers. Tijdens deze bijeenkomst staan de volgende onderwerpen op de agenda:

- Resultaten Jong Proef onderzoek
- Het nieuwe Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2024-2027
- Inzoomen op sport, respectievelijk horeca
- Kansen en belemmeringen
- Samenwerking en overleg
- Afspraken

Training

Wij stimuleren alcoholverstrekkers om het personeel een training verantwoord schenken te laten volgen. Daarbij kunnen horecamedewerkers en sportvrijwilligers gebruik maken van bestaande trainingsprogramma's voor medewerkers van horeca en sportverenigingen zoals de [e-learnings Voor Elkaar](#), een daarop aansluitende face-to-face

training door regionale instellingen voor verslavingszorg of de face-to-face IVA (Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) training voor barvrijwilligers. Een face-to-face training heeft een beter resultaat omdat het de mogelijkheid biedt voor oefening en uitwisseling. Uit onderzoek is gebleken dat training van barpersoneel alleen effect heeft als deze is gekoppeld aan een adequate handhavingsstrategie (Babor e.a., 2010). Wanneer er overtredingen van de Alcoholwet geconstateerd zijn, zal ook gepraat worden over hercontroles en sancties.

Sportverenigingen

Wij gaan de ingezette aanpak in sportkantines nieuw leven inblazen. Activiteiten om draagvlak voor en kennis over alcohol(beleid) te vergroten bij bestuur, vrijwilligers en sporters combineren we daarbij met afspraken omtrent toezicht, controles en handhaving. We sluiten hierbij aan bij wat is opgenomen in Samen naar een gezond en sportief Zeist en Sport- en Preventieakkoord Zeist 2022-2023. In dit akkoord spraken gemeente en sportbesturen af te werken aan verantwoord alcoholbeleid en een gezonde sportkantine. Deze bredere invalshoek kan een nieuwe impuls geven aan de activiteiten van de sportverenigingen op het gebied van alcoholbeleid. De inzichten uit [Alcoholbeleid in de sportkantine](#) zien we daarbij als richtsnoer. Waar mogelijk maken we gebruik van bestaande trainingen, van de landelijke [NIX18-materialen voor sportverenigingen](#), en van [Word een club van NIX - NOCNSF](#). Voor de ondersteuning voor sportverenigingen werken we samen met Sportief Zeist en [JOGG-Teamfit](#).

Nalevingscommunicatie

Nalevingscommunicatie is gericht op het stimuleren van naleving van de alcoholwetgeving. Communiceren via de lokale en sociale media over toezichtresultaten vergroot de subjectieve pakkans. Aansluiten op landelijke campagnes zoals **NIXzonderID** ondersteunt verstrekkers bij het vragen naar ID. In samenwerking met de afdeling communicatie stellen wij een communicatieplan op ter ondersteuning van de nalevingsdoelstellingen.

Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren: zij brengen er veel tijd door; de professionals in de schoolomgeving weten goed wat er speelt onder leerlingen en zij kunnen ervoor zorgen dat de school een veilige en gezonde leeromgeving is die leerlingen mogelijkheden biedt om talenten te ontplooiën. Wij gaan daarom in samenwerking met de GGD en de preventieafdeling van de instelling voor verslavingszorg (Jellinek) met de scholen bespreken hoe zij volgens de wetenschappelijk onderbouwde **richtlijnen verslavingspreventie** (Onrust e.a., 2016) aan alcoholpreventie kunnen werken. Het grootste effect is te verwachten van een integrale aanpak bestaande uit schoolbeleid, educatie, signaleren en handelen bij problemen en het betrekken van ouders hand in hand gaan met lessen die aansluiten bij de ontwikkelfase van de leerlingen. **Helder op School** is een aanpak voor scholen waarin deze aspecten

geïntegreerd zijn. In de gesprekken met de scholen worden de mogelijkheden voor (verdere) implementatie van deze aanpak verkend.

Door de schoolomgeving en alle school gerelateerde activiteiten alcoholvrij te houden, ondersteunt het onderwijs NIX18 en de norm dat alcoholgebruik niet vanzelfsprekend is. Wij bespreken met de scholen of zij daarbij knelpunten ervaren, bijvoorbeeld wanneer leerlingen buiten school om school-gerelateerde feesten organiseren in de horeca.

Om scholen te ondersteunen in hun vraagstukken en beleid rond alcohol- (en ander middelen)gebruik door leerlingen, overleggen wij met de scholen wat daarvoor de gewenste vorm en overlegstructuur is, zowel bestuurlijk als in de uitvoering. Uitgangspunt is dat dit gebeurt vanuit een gezamenlijke zorg voor een gezonde en veilige leeromgeving.

Publiekscommunicatie

Draagvlak voor (handhaving van) alcoholbeleid is niet vanzelfsprekend onder inwoners (waaronder ouders), ondernemers en andere professionals. Het draagvlak kan groeien als er meer begrip is voor de regels die er zijn rond verkoop en gebruik van alcohol. Dat vraagt kennis bij het publiek over alcohol en over de gevolgen van alcoholmisbruik. Deze kennis onder volwassenen is op dit moment niet groot,

zo bleek uit landelijk onderzoek (Schouten, 2020). Ook gaf een landelijk kwalitatief onderzoek onder jongvolwassenen (18-25 jaar) specifiek inzicht in wat deze groep weet en hoe zij denkt over alcoholgebruik (Paternotte & Prooij, 2019): hoewel schadelijk gebruik van alcohol het meest voorkomt onder jongeren tussen de 18 en 29 jaar (Tuithof e.a., 2018), zien zij dit zelf niet als een probleem. Zij hebben een positieve houding ten opzichte van alcohol, mede omdat drinken in hun omgeving als normaal wordt gezien en hun kennis over de schadelijkheid van alcohol beperkt is. Deze groep jongvolwassenen heeft invloed op de doelgroep tot 18 jaar (denk aan voorbeeldgedrag, wederverstrekking), omdat vriendenkringen vaak van verschillende leeftijden zijn en beide leeftijdsgroepen elkaar treffen bij sport- en vrijetijdsactiviteiten.

Publiekscampagnes lenen zich goed voor het vergroten van kennis en het ondersteunen van de norm in de sociale omgeving van jongeren dat alcohol er niet vanzelfsprekend bij hoort. Ouders, jongvolwassenen en professionals zijn belangrijke doelgroepen voor publieksinformatie en publiekscampagnes. Samen met onze communicatieafdeling verkennen we op welke manier we aansluiten bij de landelijke campagnes zoals **NIX18**, **Ik Pas**, BOB, of **Zien drinken doet drinken**. Hiervoor maken we gebruik van sociale en lokale media. Wij gaan in overleg met de samenwerkingspartners over de manier waarop zij kunnen bijdragen aan het uitrollen van deze campagnes.

Aan **Ik Pas**, een campagne die mensen uitdaagt dertig dagen geen alcohol te drinken, zal in het kader van onze voorbeeldfunctie ook binnen de gemeentelijke organisatie aandacht worden besteed.

Ouders en de thuissituatie

Alcoholopvoeding en uitgaansopvoeding

Ouders onderschatten systematisch hoeveel hun kinderen drinken. Ze denken bovendien dat het gedrag van jongeren volledig wordt bepaald door vrienden en leeftijdsgenoten, terwijl ouders wel degelijk nog invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kinderen (van der Vorst e.a., 2006; Smeets e.a., 2019). Een autoritatieve opvoedstijl van ouders - gekenmerkt door betrokkenheid, emotionele steun, het stellen van grenzen en open communicatie - is een beschermende factor op het alcoholgebruik van hun kinderen (Čablová e.a., 2014). Ook door regels te stellen die niet expliciet gaan over alcoholgebruik, kunnen ouders invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Dan gaat het vooral over afspraken omtrent uitgaan, zoals waar ze heen mogen, hoe vaak ze uit mogen gaan, met wie en hoe laat zij thuis moeten zijn. Inzichten en praktische handvatten met betrekking tot alcoholopvoeding en uitgaansopvoeding willen we zoveel mogelijk delen met ouders. Dat doen wij via verschillende intermediairen (GGD, Jellinek preventie, CJG, huisartsen et cetera) en kanalen (lokale media, ouderavonden, wachtkamers, sportverenigingen). We maken gebruik van bestaand materiaal en www.helderopvoeden.nl.

Gemeentelijke organisatie

Bij het ondersteunen van de norm dat het normaal is om geen alcohol te drinken, vervult de gemeente een voorbeeldfunctie. Wij willen onze rol op dit gebied versterken. Daarbij kijken we naar onze rol als beheerder van gebouwen en als gastheer/organisator van bijeenkomsten en evenementen: welke verbeteringen kunnen we aanbrengen in (nieuwe) contracten met cateraars, huisregels, schenktijden en assortiment. Daarnaast zorgen we voor een interne verbinding tussen preventie en handhaving als het gaat om alcoholbeleid.

4.4 Verbinding preventie en handhaving: maatregelenmatrix

Om het effect van afzonderlijke handhavings- of preventieve interventies te versterken, zetten we deze zoveel mogelijk in samenhang in. De maatregelenmatrix geeft een overzicht van (de combinatie van) maatregelen en integrale aanpakken die we met verschillende partijen inzetten om de doelstellingen van dit plan te behalen. Ook laat de matrix zien waar de verbinding tussen preventie en handhaving mogelijk is en waar zij samen kunnen optrekken.

	Regelgeving	Toezicht en Handhaving (formeel en informeel)	Educatie	Integrale aanpak
Horeca	<ul style="list-style-type: none"> Alcoholwet: leeftijdsgrens en wederverstrekking Alcoholwet/ Wetboek van Strafrecht: verbod op aanwezigheid dronken personen en doorschenken APV: voorstel verbod of beperking happy hours 	<ul style="list-style-type: none"> Toezicht naleving leeftijdsgrens (met testkopers) Handhavings-stappenplan 	<ul style="list-style-type: none"> Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels Training barpersoneel Nalevings-communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking en afstemming horeca en preventie en toezicht/handhaving
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> Alcoholwet: leeftijdsgrens en wederverstrekking Alcoholwet/ Wetboek van Strafrecht: verbod op aanwezigheid dronken personen en doorschenken APV: restricties schenktijden 	<ul style="list-style-type: none"> Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) Handhavings-stappenplan 	<ul style="list-style-type: none"> Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels Training barvrijwilligers Nalevings-communicatie Aansluiten bij 'Word ook een club van NIX' 	<ul style="list-style-type: none"> Advies: Alcoholbeleid in de sportkantine - Trimbosinstituut Inzet JOGG-Teamfit NIX18 – wel zo sportief

	Regelgeving	Toezicht en Handhaving (formeel en informeel)	Educatie	Integrale aanpak
Evenementen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Leeftijdsgrens ■ Verbod op doorschenken ■ APV: Aanvullende eisen t.a.v. ontheffing Alcoholwet bij evenementen – aanvraag formulier Alcoholwet Model C 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Toezicht leeftijdsgrens (met testkopers) ■ Handhavings-stappenplan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels ■ Instructies barpersoneel ■ Nalevings-communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Alcoholbeleid op evenementen – leidraad gemeenten
Thuis/ouders	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ouders ondersteunen bij regels over NIX18 en uitgaan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ouderlijk toezicht op regels NIX18 en uitgaan 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Communicatie over risico's van alcohol, opvoed-vaardigheden, Alcoholwet en alcoholregels ■ Voorlichting aanouders over alcohol- en uitgaans-opvoeding: regels stellen en handhaven 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Communicatie met ouders zoveel mogelijk inzetten als onderdeel van activiteiten in sportverenigingen, het onderwijs en publieksvoorlichting ■ Helderopvoeden.nl ■ NIX18-materiaal voor ouders - Trimbos-instituut
Scholen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Schoolbeleid over alcoholvrije schoolomgeving en -activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Scholen stimuleren toezicht te houden op naleving van het schoolbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Scholen informeren over belang van alcoholvrij schoolbeleid – o.a. schoolreisjes, eindexamen etc. ■ Overleg scholen over alcoholvoorlichting aan ouders ■ Communicatie over alcoholvrije schoolomgeving 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Samenwerking en afspraken stimuleren tussen scholen onderling en met gemeente. ■ Richtlijnen verslavingspreventie voortgezet onderwijs als leidraad ■ Helder op School

	Regelgeving	Toezicht en Handhaving (formeel en informeel)	Educatie	Integrale aanpak
Openbare ruimte/ Algemeen publiek	<ul style="list-style-type: none"> Alcoholwet: verbod aanwezig hebben alcohol onder de 18 jaar Alcoholwet: verbod openbaar dronkenschap Alcoholwet: verbod weder-verstrekking 	<ul style="list-style-type: none"> Toezicht bezit alcohol onder de 18 jaar Toezicht openbaar dronkenschap Toezicht weder-verstrekking 	<ul style="list-style-type: none"> Communicatieplan mbt delen van info over alcohol(schade) Aansluiten op landelijke campagnes zoals <ul style="list-style-type: none"> Ik Pas NIX18 Zien drinken doet drinken 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken tussen preventie- en handhavingspartijen over aanpak hotspots.
Gemeente als gastheer/ organisator en verhuurder	<ul style="list-style-type: none"> Alert zijn op bepalingen over alcohol, schenktijden, het alcoholvrije assortiment in nieuwe samenwerkingscontracten met catering-bedrijven, evenement-organisaties en sport- en culturele organisaties Formats voor overeenkomsten met uitleg over de achtergrond van de regels 	<ul style="list-style-type: none"> Toezicht op de gemaakte afspraken Gesprek en actie bij overtreding 	<ul style="list-style-type: none"> Communiceren over het beleid met huurders, organisatoren, bezoekers Voorbeeldfunctie gemeente invullen 	
Detailhandel: supermarkten	<ul style="list-style-type: none"> Alcoholwet: leeftijdsgrens 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoren leeftijdsgrens (met testkopers) Toezicht op naleving Handhavingstappenplan 	<ul style="list-style-type: none"> Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels Training personeel Nalevingscommunicatie 	

Samenwerking, uitvoering en evaluatie

5

5 Samenwerking, uitvoering en evaluatie.

Bij het tot stand komen van het Preventie- en handavingsplan zijn verschillende gemeentelijke afdelingen betrokken evenals externe samenwerkingspartners. Hieronder een beschrijving van de organisatiestructuur en de belangrijkste samenwerkingspartners.

5.1 Samenwerking met externe partners

Wij hebben dit Preventie- en handavingsplan opgesteld in samenspraak met partners. Wij hebben een coördinerende en deels uitvoerende rol. Op een integraal dossier als het alcoholbeleid is betrokkenheid en samenwerking essentieel voor een goede uitvoering. De volgende externe partners zijn daarbij concreet in beeld. Zij zijn allen gesprekspartner bij de probleemanalyse, evaluatie, planvorming en uitvoering. Sommige stakeholders zullen gevraagd worden als trekker van de uitvoering op te treden op hun domein. Daarnaast kunnen zij specifieke rollen hebben, zoals:

Politie	Hotspots in kaart brengen, veiligheid tijdens inspecties, jongeren vragen naar ID en eventuele samenwerking met betrekking tot de aanpak van doorschenken en openbare dronkenschap vanuit het Wetboek van Strafrecht (artikel 252 resp. 453).
Ondernemers/verenigingen	Nalevingscommunicatie, meedenken over ontwikkeling van systeem ter bevordering van naleving, training personeel/vrijwilligers.

Scholen	(Half)jaarlijks overleg met schoolleiders over intern schoolbeleid en over informatievoorziening richting ouders.
Gezondheidsorganisaties en jongerenwerk	Partners als de GGDrU, de preventieafdeling van de instelling voor verslavingszorg (Jellinek), en het jongerenwerk kunnen bijdragen aan de probleemanalyse en bij de ontwikkeling en/of uitvoering van educatieve interventies volgens de beschikbare kennis over effectieve preventie.

5.2. Organisatie en uitvoering

Om uitvoering te geven aan de activiteiten uit dit plan maken wij en/of onze samenwerkingspartners plannen voor de uitvoering. Daarin worden de voornemens geconcretiseerd en voorzien van meetbare

doelstellingen en een planning. Om de voortgang van de uitvoering de komende vier jaar te monitoren en voor het bijstellen van de uitvoeringsplannen, zetten we een overlegstructuur op (zie pagina 36).

Organisatiestructuur Preventie- en handhavingsplan

	Leden	Taken	Frequentie
Coördinatie: kernteam	Beleidsambtenaren OOV & Gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> ■ Betrokken wethouders betrekken bij de planvorming en de handhavingsstrategie en periodiek informeren over de voortgang en eventuele knelpunten ■ Contact leggen met stakeholders die uitvoeringstaken kunnen trekken ■ Initiëren van plannen voor de uitvoering bij de verantwoordelijke uitvoerders van verschillende activiteiten ■ Voortgang coördineren en monitoren ■ Bewaken van de samenhang met de uitvoeringsplannen van het sport- en gezondheidsbeleid ■ Zorgen dat de uitvoeringsplannen worden vastgesteld door het college ■ Initiëren van evaluaties 	Periodiek
Jeugdpreventie overleg, thema al- cohol	Beleidsambtenaren OOV, volksgezondheid, jeugd en op agendapunt: vergunning-verlening, communicatie en toezicht, juridisch adviseur, GGD, Politie, boa's en instelling voor verslavingszorg en scholen.	Uitvoeringsplannen maken en de voortgang monitoren. Bespreken ontwikkelingen	Drie of vier keer per jaar
Sportcafé of een an- der gremium t.a.v. sport, n.n.t.b. thema alcohol	Beleidsambtenaren OOV, volksgezondheid, sport, Sportief Zeist en de sportverenigingen	Bijdrage aan opstellen en evalueren van uitvoeringsplan	Jaarlijks
Stakeholder overleg	Leden kernteam aangevuld met horecaondernemers, onderwijs, wijkteams en andere bij de uitvoering betrokken partijen.	Bijdrage aan opstellen en evalueren van uitvoeringsplan	Twee tot vier keer per jaar

5.3. Evaluatie

Kritisch evalueren is een belangrijk onderdeel van dit Preventie- en handhavingsplan alcohol. Om de kwaliteit van onze aanpak hoog te houden en waar nodig tijdig bij te stellen, gebruiken wij de volgende evaluatiecyclus:

- Elk jaar bespreken we in overleg met de samenwerkingspartners de voortgang van de activiteiten waar zij bij betrokken zijn. Op basis van deze inzichten worden plannen voor de uitvoering voor het daaropvolgende jaar gemaakt. Ook bespreken we of er nieuwe ontwikkelingen zijn die aandacht behoeven.
- Elke twee jaar betrekken we daarbij de nalevingscijfers uit Het JongProef onderzoek en de uitkomsten van de alcoholcontroles.
- Elke vier jaar vindt een uitgebreide evaluatie plaats op basis van beschikbaar onderzoek en input van samenwerkingspartners. Hierbij worden de realisatie van activiteiten, effecten van beleid en achterliggende verklaringen op een rij gezet. Op basis hiervan kan vastgesteld worden in hoeverre het beleid de gewenste uitkomsten heeft opgeleverd en op welke punten het beleid bijgesteld dient te worden.

Bijlage 1. Schenktijden Zeist.

In de Algemene Plaatselijke Verordening zijn de volgende schenktijden ingesteld, waarbij geldt dat uitsluitend alcoholhoudende drank verstrekt mag worden beginnende één uur voor aanvang en eindigende met één uur na beëindiging van activiteiten die passen binnen de statutaire doelomschrijving van de desbetreffende paracommerciële rechtspersoon.

Voor paracommerciële inrichtingen met activiteiten van sportieve aard zijn aangepaste schenktijden geformuleerd. Echter geldt voor deze inrichtingen eveneens de één uur voor en één uur na regeling, zoals hierboven omschreven.

Korfbal-, voetbal- en hockeyverenigingen	Maandag tot en met vrijdag Zaterdag en zondag	19.00 uur tot 24.00 uur 12.00 tot 19.00 ¹⁴
Tennis-, jeu de boules-, petanque en omniverenigingen	Maandag tot en met vrijdag Zaterdag en zondag	12.00 uur tot 24.00 uur 12.00 uur tot 24.00 uur
Overige rechtspersonen van sportieve aard	Maandag tot en met vrijdag Zaterdag en zondag	16.00 tot 24.00 uur 16.00 tot 24.00 uur

Korfbal-, voetbal en hockeyverenigingen kunnen voor ten hoogste zestien dagen per jaar de schenktijden overschrijden tijdens bijeenkomsten voor leden of personen die rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende rechtspersoon betrokken zijn.

Tennis-, jeu de boules-, petanque-, omniverenigingen en overige rechtspersonen van sportieve aard kunnen voor ten hoogste twaalf dagen per jaar de schenktijden overschrijden tijdens bijeenkomsten voor leden of personen die rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende rechtspersoon betrokken zijn.

Voor beide uitzonderingen geldt dat hiervoor uiterlijk twee weken van te voren een melding moet worden gedaan bij de burgemeester.

¹⁴ Behoudens gevallen waarin wedstrijden eindigen na 17:30, in welk geval het is toegestaan om tot 1,5 uur na de wedstrijd alcoholhoudende drank te verstrekken met een uiterlijke schenktijd van 21.00 uur.

Literatuur en bronnen.

Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., Edwards, G. & Giesbrecht, N. (2010). *Alcohol: no ordinary commodity: Research and public policy*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

Bureau Objectief (2021). *Handreiking Toezicht Alcoholwet*. Geraadpleegd van www.handreikingalcoholwet.nl, augustus 2021.

Bureau Objectief (2022). *Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop aan minderjarigen in 2022*. Nijmegen: Bureau Objectief.

Burton, R., Henn, C., Lavoie, D., O'Connor, R., Perkins, C., Sweeney, K., Greaves F., Ferguson B., Beynon C., Belloni A., Musto V, Marsden J. & Sheron, N. (2017). *A rapid evidence review of the effectiveness and cost-effectiveness of alcohol control policies: an English perspective*. *The Lancet*, 389(10078), 1558-1580.

Čablová, L., Pazderková, K., & Mioviský, M. (2014). *Parenting styles and alcohol use among children and adolescents: A systematic review*. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 21(1), 1-13.

Engels, R., Kleinjan, M. & Otten, R. (2013) *De rol van ouders bij alcoholgebruik van adolescenten: Stand van zaken*. Nijmegen: Behavioural Science Institute Radboud Universiteit Nijmegen

Expertisecentrum Alcohol (2023). *Dossier Alcohol en jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut. Geraadpleegd van het [Expertisecentrum Alcohol](#), 13 november 2023.

Holder, H. D. (1998). International research monographs in the addictions. *Alcohol and the community: A systems approach to prevention*. New York, NY, US: Cambridge University Press.

Meier, P. et al. (2008). *The independent review of the effects of alcohol pricing and promotion. Summary of Evidence to Accompany Report on Phase 1: Systematic Reviews*. United Kingdom: School of Health and Related Research, University of Sheffield, UK.

Ministerie van VWS (2023). *Gezond en Actief Leven Akkoord (2023)*. 's-Gravenhage: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Monshouwer, K., Dorsselaer, S. van & Rombouts, M. (2020). Factsheet Peilstationsonderzoek. *Ouders 2019. Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en de e-sigaret door jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Nationaal Preventieakkoord (2018). *Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland*. 's-Gravenhage: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Nijkamp, L., Smeets, L., Greeff, J. de, Scholten, K. & Voorham, L. (2020). *Dronkenschap en doorschenken. De impact en aanpak van dronkenschap en doorschenken in het uitgaansleven*. Factsheet. Utrecht: Trimbos-instituut.

Onrust, S., Otten, R., Lammers, J. & Smit, F. (2016). *School-based programmes to reduce and prevent substance use in different age groups: What works for whom? Systematic review and meta-regression analysis*. *Clinical Psychology Review*, 44, 45-59.

Paternotte, M. & Prooij, F. (2019). *Doelgroeponderzoek Plattelandsjongeren. Kwalitatief onderzoek naar alcoholgebruik onder plattelandsjongeren*. Amsterdam: Mare.

Politie.data.nl (2023). *Geregistreerde misdrijven en aangiften; soort misdrijf, gemeente 2023. 3.5.2. Onder invloed (weg). Geregisteerde misdrijven*. Zeist. Geraadpleegd zomer 2023.

Reynolds, R.I. (2003). *Building confidence in our communities*. London: London Drug Policy Forum.

RIVM (2022). *Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2021*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Rombouts, M., Dorselaer, S. van, Scheffers, T., Tuithof, M., Kleinjan, M. & Monshouwer, K. (2020a). *Jeugd en riskant gedrag 2019. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Schouten, F., Tuithof, M., Hasselt, N. van & Voogt, C. (2020). *Kennismonitor Alcohol 2020. Onderzoek onder volwassenen naar kennis over alcoholshade*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Smeets, L., Monshouwer, K. & Greeff, J. de. (2019). *De IJslandse aanpak van middelengebruik onder jongeren. Een verkenning van de wetenschappelijke literatuur*. Utrecht: Trimbos-instituut

Smit, K., Monshouwer, K., Leeuwen, L. van, & Voogt, C. (2020). **Zien drinken doet drinken**. *De invloed van de zichtbaarheid van alcohol in de sociale omgeving op kennis, opvattingen en gebruik van alcohol door jongeren*. Literatuuroverzicht. Utrecht: Trimbos-instituut.

Tuithof, M., Monshouwer, K., Aalten, J. van & Dorselaer, S. van (2018). *Alcoholgebruik onder volwassenen in Nederland. Kerncijfers 2018*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Vorst, H van der., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Dekovic, M. (2006). *Parental attachment, parental control, and early development of alcohol use: A Longitudinal Study*. *Psychology of Addictive Behaviors*, Vol. 20, No. 2, 107–116